

# Bos, bouw en gemeenten

*Als burger kun je eigenlijk alleen nog maar hopen dat je in een actieve provincie woont die met een reactieve aanwijzing het ontwerp-bestemmingsplan blokkeert.*

> Gemeenten willen bouwen. Niet zozeer hun bewoners willen dat, maar wel hun bestuurders willen dat. Mooie villa's maar ook hele woonwijken van meer dan duizend wooneenheden en het liefst natuurlijk op mooie goed verkoopbare plekjes zoals in bossen. Projectontwikkelaars willen ook bouwen. Hoe druk je dat nou door? Ik zal u een paar juridische trucjes verklappen, maar u moet me wel beloven dat u het niet doorvertelt aan gemeente-ambtenaren, projectontwikkelaars en dorpsbestuurders, want anders blijft er geen bos meer over.

Het is allemaal niet moeilijk. Gemeente en projectontwikkelaar hebben hetzelfde doel voor ogen: bos kappen en huizen verkopen. Zij richten een gezamenlijke BV op. Een besloten vennootschap. Die heet vaak wijkontwikkelingsmaatschappij oftewel WOM. Die WOM zet je in een mooi pand, dat noem je informatiecentrum en van daaruit deel je kleurrijke folders met *artist's impressions* en gefotshoppte plaatjes met lachende mensen voor hun nieuw te bouwen huis in het bos uit, je nodigt kopers en nog een beetje tegenstribbelende buurtbewoners op de koffie uit en je organiseert af en toe een vrolijke wijkdag, informatie-avond of buurtbarbecue over hoe mooi het toch allemaal wordt. Je moet immers ook nog de bestaande omwonenden foppen dat hun wijk met duizend nieuwe woningen in het bos er beter op wordt....

Nu moet de gemeente nog even voor zichzelf een nieuw bestemmingsplan maken en dat er doorheen jassen. Meestal wordt de hele procedure uitbesteed omdat de gemiddelde gemeenteambtenaar te weinig juridische kennis heeft. Zelfs de reacties op bezwaarschriften en zienswijzen worden door het externe bureau afgewerkt. Dat is allemaal peperduur, maar de gemeente kan altijd nog de WOZ-belasting verhogen. Leve de decentralisatie of moderner: leve de *downscaling*. Ja, maar die *downscaling* leidt domweg tot *outsourcing*. Outsourcing naar private ingenieursbureautjes, weg van de publieke democratische controle. Willen we dat eigenlijk wel, wil de democratisch gekozen gemeenteraad dat eigenlijk wel? Vast niet, maar er moet en zal nu gebouwd worden in het bos. De gemeente is immers al voor vijftig procent mede-aandeelhouder in de besloten vennootschap. Leve de publiek-private samenwerking. Hoezo lokaal draagvlak?

Bouwen in het bos van de ecologische hoofdstructuur, de EHS? Geen probleem als niemand bezwaar maakt, want het ruimtelijke ordeningsrecht is in wezen een piepsysteem. Als niemand piept is het bestemmingsplan erdoor en kan de bouwvergunning verleend worden. Bovendien wordt de EHS in

principe slechts planologisch beschermd en heeft de EHS vaak (nog) geen hard juridisch beschermingsregime. Met de AMvB Ruimte (thans ontwerp) zou dat in de toekomst anders komen te liggen (het bekende 'nee, tenzij'-regime krijgt eindelijk juridische kracht), maar momenteel is het veelal slechts bescherming via het planologische spoor. Als burger kun je eigenlijk alleen nog maar hopen dat je in een actieve provincie woont die met een reactieve aanwijzing het ontwerp-bestemmingsplan blokkeert. Gebeurt dat niet dan kan de gemeente aan zichzelf de bouwvergunningen verlenen. Ja, u leest het goed: aan zichzelf...

Dan heb je nog de Boswet, maar je kan als gemeente zelf bepalen waar de bebouwde kom begint en de Boswet dus ophoudt te gelden en de gemeentelijke kapverordening geldt. Die kapverordening kan dan weer een probleem zijn voor de bouwlustige gemeente, maar je kan je eigen verordening aanpassen voor je eigen bouwplan. Dat komt dus gewoon voor: misbruik van wetgevende bevoegdheid, want een verordening is gewoon gemeentelijke wetgeving. U moet voor uw verpieterende berk een kapvergunning aanvragen, maar de gemeente kan voor duizend prachtbomen op hun eigen bouwgebied een uitzondering maken.

De gemeente is dus vergunningverlener aan zichzelf, is wetgever in eigen zaak en maakt voor zichzelf een lucratief bestemmingsplannetje. In Frankrijk heet dat *detournement de pouvoir*. Zeg maar zoiets als machtsmisbruik, maar in Nederland heet dat gewoon decentralisatie.<

*Fred Kistenkas*

*Mr dr F.H. Kistenkas is jurist bij Alterra en universitair hoofddocent aan Wageningen Universiteit*

*Leve de decentralisatie of moderner: leve de downscaling. Ja, maar die downscaling leidt domweg tot outsourcing. Outsourcing naar private ingenieursbureautjes, weg van de publieke democratische controle. Willen we dat eigenlijk wel, wil de democratisch gekozen gemeenteraad dat eigenlijk wel? Vast niet, maar er moet en zal nu gebouwd worden in het bos.*